

savas
Savon Vammaisasuntosäätiö

Vuosikirja
2015

www.savas.fi

Vuosikirjan SISÄLTÖ

Savas 2014 lyhyesti 2

Toimitusjohtajan katsaus

Itsemääräämisoikeus jokaisen suomalaisen perusoikeus 3

Vuoden 2015 teemana itsemääräämisoikeus

Tuetusti päätöksentekoon -projekti 2011–2015 4

Omaisten ajatuksia itsemääräämisoikeudesta

”Itsemääräämisoikeuslaki tuo tullessaan paljon hyvää” 5

”Läheisen roolissa omat tunteet ovat vahvasti pelissä” 6

Työntekijänäkökulma

Asukkaan itsemääräämisoikeus ohjaajan silmin 8

Vierailijan kynästä

Paradigman muutos 10

Täyttä elämää!

Savas 25 vuotta

Sujuvat palvelut, täysivaltainen elämä 12

Soile esiintyjänä estradilla

”Kehuivat, että hienosti meni” 13

Savas-Rock toteutui suurempana ja parempana kuin koskaan 14

Vuoden 2014 varrelta

Savakselle sosiaali- ja terveyspalvelujen laatuohjelman laaduntunnustus 16

Savas-teosta palkittiin säätiön Kehittämisyksikkö 17

Säätiön kulttuuri- ja vapaa-ajan työryhmien toimintaa 18

Hyvää asumista ja elämää!

Savon Vammaisasuntosäätiö (SAVAS)

on valtakunnallisesti merkittävä tukea tarvitsevien henkilöiden, lähinnä kehitysvammaisten ja autismin kirjon henkilöiden asumis- ja päivätoimintapalvelujen osaaaja, tuottaja ja palvelujen kehittäjä.

Säätiön arvot asiakaslähtöisyys, avoimuus, oikeudenmukaisuus ja yhteisöllisyys näkyvät ja elävät säätiön jokapäiväisessä toiminnassa.

- Liikevaihto 2014 16,3 milj. euroa.
- Asumispalveluissa eri palvelukodeissa asiakkaina 280 henkilöä, toimintakeskusten asiakasmäärä 75, tukiasuntoja 84.
- Henkilökuntamäärä 230.

Itsemääräämisoikeus jokaisen suomalaisen perusoikeus

Perus- ja ihmisoikeudet ovat vammaispalvelujen lähtökoh- ta. Perustuslaki takaa kansalaisten yhdenvertaisuuden, hen- kilökohtaisen vapauden ja koskemattomuuden. Suomi on myös sitoutunut YK:n ja Euroopan unionin jäsenvaltiona edis- tämään kaikille yksilöille avointa yhteiskuntaa. Maailman- laajuisesti vammaisten henkilöiden oikeuksia edistää YK:n vammaisyleissopimus, jonka Suomi on allekirjoittanut. Suo- men tehtävänä on viedä sopimuksen määräykset omaan lain- säädäntöönsä.

Suomen vammaislainsäädäntö on uudistumassa osana so- siaalihuoltolain kokonaisuudistusta. Uudistettavia lakeja, jot- ka koskevat vammaispalvelutyötä, ovat itsemääräämiso- keuslaki, sosiaalihuoltolaki ja vammaispalveluja ohjaava laki. Uudistuvan lainsäädännön tavoitteena on lisätä vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta ja osallisuutta yhteiskunnassa.

Itsemääräämisoikeutta koskevan lakiuudistuksen (ns. IMO- laki) tarkoituksena on vahvistaa asiakkaan mahdollisuuksia päättää itseään koskevista asioista sekä vähentää rajoitus- toimenpiteiden käyttöä. Samalla turvataan kaikille perustus- lain mukainen välttämätön hoito ja huolenpito sekä paranne- taan henkilöstön oikeusturva.

Vammaisten henkilön asemaa parantava lainsäädäntö on lähtökohta tärkeälle muutokselle. Muutos on kuitenkin mah- dollista vain, jos lain teksti muuttuu myös käytännöksi. Asiak- kaan näkökulmasta riittävä ja osaava henkilöstö on edelly- tys hänen omien oikeuksien toteutumiselle. Henkilökunnan vähäisyys ei oikeuta asiakkaiden perusoikeuksien rajoittami- seen. Henkilökunta on mitoitettava siten, että asiakkaan yksi- lölliset tarpeet ja perusoikeudet voidaan toteuttaa. Henkilö- kuntaa on voitava myös lisätä joustavasti, jos asiakkaiden tarpeet sitä edellyttävät.

Olemme Suomessa tilanteessa, jossa valtion ja kuntien tulot eivät riitä palvelujen ja erilaisten tulonsiirtojen rahoittamiseen. Kansakunta velkaantuu huimaa vauhtia. Tästä selvittäksem- me palvelut pitää kyetä tuottamaan entistä tehokkaammin eli pienemmällä henkilökuntamäärällä. Sekään ei välttämät- tä riitä. Joudumme myös luopumaan jostakin, esimerkiksi joistakin totutuista ilmaisista tai kohtuuhintaisista palveluista.

Lääkkeeksi kuntien palvelujen tehostamiseen on tarjot- tu niiden avaamista entistä laajemmin avoimelle kilpailulle muun muassa hankintalakiin vedoten. Hankintalaki turvaa menettelytapalakiin vain palveluntuottajien oikeudet ja hei- dän tasapuolisen kohtelunsa, yksittäinen vammaisen henkilö perusoikeuksineen jää prosessissa ulkopuoliseksi. Tarjous- pyynnöissä ei pystytä ottamaan huomioon yksittäisten asiak- kaiden tarpeita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Kilpailun voit- tavatkin useimmiten tarjoukset, joissa hinta ja henkilökunnan määrä on asetettu niin alas, ettei asiakkaan perusoikeuksia pystytä enää takaamaan.

Viisas ja oikeudenmukainen päättäjä ymmärtää, etteivät han- kintalain menettelyvaatimukset sovellu yksilöllisiin tarpeisiin vastaaviin palveluihin. Ennen kaikkea hän ymmärtää julkisen talouden kuntoon laittamista tarkoittavia prosessikaavioita piirtäessään, etteivät vammaispalvelut ole vammaisen ihmi- sen yhteiskunnalta saamia etuuksia. Niiden tarkoituksena on yksinkertaisesti nostaa vammaiset elämässä samalle lähtö- viivalle muiden kansalaisten kanssa.

Toimitusjohtaja Jouko Hämäläinen

Tuetusti päätöksentekoon -projekti 2011–2015

Maarit Mykkänen ja Virpi Puikkonen
Tuetusti päätöksentekoon -projekti, SAVAS
piirros: Sonja Räsänen

Tuetusti päätöksentekoon -projekti päättyy kesällä 2015, joten tällä hetkellä on aika koota työn tulokset. Projektissa työskenneltiin onnistuneesti kohti päämäärää seuraavilla keinoilla:

- **Päämiesten kouluttaminen.** Projektissa laadittiin Päämieskoulutus-materiaali ja 71 kehitysvammaista henkilöä osallistui projektin koulutuksiin.
- **Vammaisalan ammattilaisten ja opiskelijoiden sekä läheisten tiedottaminen ja ohjaaminen saa aikaan työtapojen ja arvojen muutoksen.** Projektin tiedottamistyöhön osallistui noin 800 kehitysvammaista ihmistä, 260 kehitysvammaisten läheistä ja 1250 vammaisalan työntekijää tai opiskelijaa.
- **Verkostoituminen ja hyvien käytäntöjen jakaminen.** Projektin levittämistyö oli laajaa Savon alueella. Tietoisuus aiheesta, projektin toiminnasta ja Tuettu päätöksenteko -oppaasta levisi myös Savon ulkopuolelle. Projektissa tehtiin yhteistyötä esimerkiksi Kynnys ry:n Via-hankkeen kanssa.

Ihmisoikeuskartoitukset Savaksella

Savon Vammaisasuntosäätiö ja Tuetusti päätöksentekoon -projekti tekivät vuoden 2014 aikana yhteistyötä Via-hankkeen kanssa. Hankkeessa kehitettiin Ihmisoikeuskartoitus asiakkaille ja vammaisalan työntekijöille. Kartoitukset toteutettiin Via-hankkeen kouluttamana. Tuetusti päätöksentekoon -projektin työntekijät, Savaksen kommunikaatiovastaavat ja toimintayksiköiden esimiehet organisoivat ja toteuttivat kar-

toitukset Savaksen työntekijöille ja asiakkaille. Kartoitukset selkokielistettiin ja kuvitettiin.

Kartoituksien kautta asiakkaat ja työntekijät saivat tietoa;

- mitä ihmisoikeudet tarkoittavat,
- kuinka ihmisoikeudet ja itsemääräämisoikeus toteutuvat omassa elämässä / yksikön toiminnan järjestämisessä ja
- miten yksikön toimintaa voidaan kehittää niin, että jokaisen asiakkaan itsemääräämisoikeus toteutuu.

Via-hankkeesta lisätietoa: <http://www.vike.fi/via/>

Kiitos yhteistyöstä!

”Itsemääräämis- oikeuslaki tuo tullessaan paljon hyvää”

Aune Korkalainen

Olen Aune Korkalainen, kehitysvammaisen Jenna-tyttären (kuvassa) äiti. Työskentelen kotisairaanhoidossa perushoitajana, työvuosia takana 36. Työssäni olen kohdannut tai hoitanut lapsuudenkodeissa asuvia kehitysvammaisia. Olen myös tehnyt vuosia vapaaehtoistyötä tukiyhdistyksessä. Vammaisuus tuli osaksi perheemme elämää, kun tyttäreni Jenna vammautui synnytyksen yhteydessä.

Marjahaan palvelukodin valmistuttua Jenna sai sieltä oman kodin. Hän on hyvin ylpeä kodistaan sekä mahdollisuudesta käydä työssä ja päivätoiminnassa. Äitinä olen aina pyrkinyt tukemaan tyttärentäni itsenäiseen/tuettuun päätöksentekoon. Tämä on tuonut hänelle itsevarmuutta sekä rohkeutta ja kykyä ilmaista omia mielipiteitään, kyseenalaistaa asioita ja tehdä päätöksiä.

Olen saanut Savakselta tietoa valmisteilla olevasta itsemääräämisoikeuslaista. Olen hakenut asiasta tietoa myös netistä. Itsemääräämisoikeuslaki herättää varmasti monenlaisia aja-

tuksia ja tunteita sekä asiakkaisissa että omaisissa ja muissa läheisissä. Laista voisi kertoa esimerkiksi käytännön esimerkein yhteisissä kokoontumistilaisuuksissa ja tietoa tarjota myös yksilöllisissä palvelusuunnitelmapalaverissa. Asiaan koulutuksen saanut yhdyshenkilö voisi tarvittaessa neuvoa, ohjata ja tukea yksilöllisesti.

**”Ihmiset tulee
huomioida yksilöinä,
tasavertaisina ja
ainutkertaisina.”**

Itsemääräämisoikeuslaki tuo tullessaan paljon hyvää. On tarkasteltava tilaratkaisuja, henkilöstön perehdytystä ja täydennyskoulutusta, itsemääräämisoikeutta tukevia työmenetelmiä ja niin edelleen. Ehkä tarvitaan asennemuutosta. Ihmiset tulee huomioida yksilöinä, tasavertaisina ja ainutkertaisina. Mikäli toimitaan lain edellyttämällä tavalla ja seurataan sen toteutumista, olen tyytyväinen tähän lakiin.

lönä, tasavertaisina ja ainutkertaisina. Mikäli toimitaan lain edellyttämällä tavalla ja seurataan sen toteutumista, olen tyytyväinen tähän lakiin.

Omaisina ottakaamme asioista selvää ja tehkäämme rakentavaa yhteistyötä omaistemme hyväksi!

”Läheisen roolissa omat tunteet ovat vahvasti pelissä”

Merja Kaivo-oja

Kuvat: Lauri Kaivo-oja

Lapseni Aksu on jo aikuinen ja muuttanut lapsuudenkodistaan tuettuun asumisyksikköön. Pari vanhempaa sisarustakin on lähtenyt edeltä opiskelupaikkakunnilleen. Vertailen usein kolmannen nuoreni itsenäistymistä ja itsemääräämisoikeutta sisarustensa valitsemiin ratkaisuihin. He käyvät esimerkiksi lapsuuden kodissaan, kun heille sopii. Voin esittää toiveita, mutta he itse päättävät menostaan ja tulostaan. Muistanko kysyä Aksulta, koska hän haluaa kotilomille?

Muutto lapsuudenkodista asumisyksikköön oli luonteva jatkumo valmentavan ja kuntouttavan opetuksen päättymisen jälkeen. Päätiin jo esikoisnuorten lakkiaisjuhlia valmistellesani, että Aksun ”valmistumista” juhlietaan siinä, missä muidenkin valkolakkia. Siis minä päätin, enkä edes kysynyt juh-lakalun mielipidettä asiaan. Onneksi hän oli hyvillään ja nautti juhlistavana olosta. Tarjottavien herkkujen valinnassa otin toki hänen mieltymyksensä huomioon ja kummitäti toi mieluisat suklaakääretortut Oulusta tullessaan. Juhlien ohjelma rakentui Aksun harrastusten (mm. tanssi, kanteleensoitto ja uinti) pohjalle. Auton cd-soittimen nuppi osoitti kaakkoon ja tanner tömisi, kun juhlavieraat tanssivat Aksun kanssa pihamaalla helteisenä toukokuun sunnuntaina. Aksu hermostui vasta siinä vaiheessa, kun ryhmäkuvia otettiin turhan monta. Hän olisi jo halunnut lähteä järveen uimaan.

Koska nuoreni tarvitsee paljon apua kommunikoinnissa ja toiminnanohjauksessa, tunnen olevani jatkuvalla törmäyskursilla hänen itsemääräämisoikeutensa kanssa. Miten saan selville hänen mielipiteensä? Missä asioissa sitä kysyn ja miten sen otan huomioon? Miksi unohdan sen niin usein? Muistanko ennakoita? Entä antaa riittävästi tietoa tai vaihtoehtoja ja

aikaa päätöksentekoa varten? Oletanko jotain itsestään selvästi, kyseenalaistamatta toimintatapoja? Teenkö yhteistyötä Aksun muiden läheisten ja ammattilaisten kanssa niin, että itsemääräämisoikeus toteutuu hänen elämässään? Luotanko ammattilaisten osaamiseen? Olenko avoin muutoksille heidän kyseenalaistaessa tottumuksiamme ja tapojamme? Mikä olisi tärkeintä muistaa?

Läheisen roolissa omat tunteet ovat vahvasti pelissä. Joskus vaiston varassa onnistun tekemään ihan oikeita ratkaisuja. Nuoreni henkilökohtaiseksi avustajaksi löytyi tyyppi, jonka kanssa Aksu tulee hyvin toimeen. Joskus taas huomaan ”menneen metsään”, vaikka hyvää hyvyttäni pyrin nuoren parhaaseen. Luulin ottaneeni Aksun itsemääräämisoikeuden huomioon, kun jätin hänet viikonlopuksi asumisyksikköön. Jälkeenpäin kuulin hänen harmissaan paiskoneen ovia, koska äiti ei ottanutkaan häntä mukaansa. Vaalien lähestyessä pohdin, kuinka nuoreni voisi käyttää äänioikeuttaan haluamallaan tavalla. En kuitenkaan jaksanut valmistella asiaa ajoissa riittävästi ja ääni jäi häneltä käyttämättä.

Tärkeintä itsemääräämisoikeuden toteutumisessa taitaakin olla se, mitä vanhemman roolissa olen aina tehnyt: olla tarvittaessa läsnä ja käytettävissä. Kun kuuntelen, vaistoan, kyselen, katselen nuortani, en ehkä sorru puolesta ajattelemiseen, tekemiseen tai toteuttamiseen. Hän saa olla se nuori, joka on. Päättää omasta elämästään siinä määrin kuin se on suinkin mahdollista. Kantaa vastuunsa omista valinnoistaan. Minun hommani on tukea häntä niin kuin muitakin aikuistuvia lapsiani.

Asukkaan itsemääräämisoikeus ohjaajan silmin

Maria Eriksson, ohjaaja, SAVAS
piirros: Sonja Räsänen

TYÖNTEKIJÄ-
NÄKÖKULMA

Mistä lakiehdotuksessa on kyse?

Tulossa oleva laki velvoittaa henkilöstöä edistämään asiakkaiden itsemääräämistä ja rajoitustoimenpiteiden käyttö tulee tiukentumaan. Näin ollen työtä on jatkossa suunniteltava ja ennakoitava entistä tarkemmin. Huomioitavaa on, että lakia sovellettaisiin ainoastaan niihin asiakkaisiin, joiden itsemääräämiskyky on alentunut.

Näkemykseni mukaan fyysinen rajoittaminen ei ole arkipäivää monissakaan asumispalvelun yksiköissä, vaan huomattavan aktiivisessa käytössä ovat tuetun päätöksenteon keinot. Niiden avulla asukkaalle tarjotaan vaihtoehtoja ja perustellaan vaihtoehtojen sisältöä. Jos rajoittamistoimia turvallisuus- tai terveysnäkökohtien vuoksi toteutetaan, on niihin asianmukaiset perusteet ja luvat lääkäreiltä.

Paljon on jo tehty

Kehitysvamma-alalla ja sen myötä asumispalveluissa on tapahtunut paljon viime vuosina. Päämies-teema on ollut esillä jo vuosia, ja mm. Savon Vammaisasuntosäätiön Tuetusti päätöksen tekoon -projekti on ansiokkaasti levittänyt tietoa tuetusta päätöksenteosta, sitä edistävästä keinoista ja kommunikatiivisista menetelmistä.

Asenteisiin on pyritty vaikuttamaan monin tavoin ja tuetun päätöksenteon keinoja siirtämään käytännön työhön. Työntekijöitä on koulutettu ja arjen työkaluja kehitetty (esim. elämän suunnitteluun tähtääviä toimintamalleja). Aiheesta on pidetty läheisille ja omaisille luentoja ja läheisteniltoja. Niitä tullaan järjestämään jatkossakin.

Avoimet kysymykset

Lakiehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan itsemääräämisoikeudesta on sekä asiakkaan että työntekijän asemaa ja oikeuksia parantava ehdotus. Mutta sen käytännön toteuttamiseen liittyy runsaasti kysymyksiä, jotka jakavat mielipiteitä. Lähtökohtaisesti jokainen kehitysvammaisen asiakkaan omainen, läheinen, ystävä, ohjaaja tai vaikkapa viranomaisen pyrkii toimimaan pääsääntöisesti asiakkaan edun mukaisesti. Haasteena on tällöin se, onko näin tulkittu asiakkaan etu linjassa asiakkaan itsemääräämisoikeuden kanssa.

Lakiehdotuksen mukaan rajoitustoimenpiteiden käyttö edellyttää sitä, että henkilön itsemääräämiskyky on pysyvästi alentunut eikä hän kykene ymmärtämään käyttäytymisensä seurauksia ja siksi voi vaarantaa itsensä tai muiden henkilöiden terveyttä tai turvallisuutta. Kun asiakkaan itsemääräämiskyvyn todetaan

alentuneen, laaditaan hänelle yksilöllinen itsemääräämisoikeussuunnitelma. Suunnitelma tulee ehdotuksen mukaan tarkistaa kolmen kuukauden välein. Ehdotus suunnitelman tarkistamisesta näin tiheään on ajatuksena kaunis, mutta mielestäni epärealistinen ja resursseja tuhlaava. Miten kehitysvammaisen itsemääräämiskyky tulee vaihtelevan kolmen kuukauden jaksoina?

Henkilöitä, joiden itsemääräämiskyvyn määrittelyä olevan alentunut, tulee todennäköisesti olemaan vain murto-osa koko asiakaskunnasta. Jos ohjaaja noudattaa muiden asiakkaiden kohdalla itsemääräämisoikeutta kirjaimellisesti, puuttumatta mitenkään heidän valintoihinsa, voi siitä seurata vaa-

ratilanteita tai turvallisuusriskejä. Mitkä ovat niistä seuraavat vastuukysymykset? Meneekö laki asiakkaan itsemääräämisoikeudesta eettisesti hyväksytyyn hyvän hoivan ja huolenpidon edelle? Tuetun päätöksenteon opit ja mallit ovat tässä isossa roolissa. Miksi tuetun päätöksenteon malli on jäänyt kokonaan huomioimatta lakiehdotuksessa?

Kehitysvammaisten ohjaajat ovat koulutuksen saaneita ammattilaisia, joiden ammattietikkaan kuuluu asiakkaan terveydestä ja turvallisuudesta huolehtiminen. Lisäksi työssä pyritään kehitysvammaisen henkilön päivittäisten kykyjen ja taitojen kehittämiseen. Turvallisuuden ja terveellisuuden varmistamiseksi tapahtuva rajoittaminen on loogista ja ymmärrettävää. Kuka tai ketkä määrittelevät turvallisuuden, terveellisuuden, säännösten ja muiden asiaan liittyvien rajoitteiden rajat? Voiko asiakas päättää kovalla pakkasella ulos mennessään, laittaako hän päähänsä hatun vai ei? Voiko hän syödä iltapalaksi pelkästään sipsejä? Tarvitseeko hampaat pestä joka ilta? Kysymyslistasta on loputon.

Myös yhteiskunnan taholta on paljon säännöksiä ja suosituksia, joita ohjaajat joutuvat työssään noudattamaan ja samalla mahdollisesti rajoittamaan asukkaan itsemääräämisoikeutta. Muun muassa ateriovien enimmäispituuksista on säännöksiä, joiden noudattaminen rikkoo joskus asiakkaan omaa tahtoa ja tottumusta.

Asumispalvelut on toteutettu useimmiten ryhmäkotiratkaisuin, jolloin myös yhteisö ja sen yhteiset säännöt on huomioitava. Kasvatuksellista ohjausta ei lain mukaan pidä käyttää. Miten toimia vaikkapa tilanteissa, jossa henkilö käyttäytyy vasten hyviä tapoja, häiriten muita?

Lopuksi

Lakiehdotus painottuu fyysisen rajoittamisen sääntelyyn. Fyysisen rajoittaminen ei kuitenkaan ole arkipäivää läheskään kaikissa asumispalveluyksiköissä. Haasteet ovat enemmänkin arjen toimintoihin liittyvissä rajoitteissa. Näihin asioihin lakiesitys ei anna rajanvetoja.

Lain liian kirjaimellinen noudattaminen saattaa vaarantaa asiakkaan turvallisuuden tai terveyden ainakin pitkällä aikavälillä, esim. ruokailutottumusten tai säähän sopimattoman pukeutumisen takia. Myös omaisten, viranomaisten ja muiden tahojen tyytyväisyys asumispalvelun tasoon perustuu enemmän hyvään hoivaan ja huolenpitoon kuin asiakkaan itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen.

Itsemääräämisoikeuden toteutuminen on isolta osalta asennekysymys. Se ei kuitenkaan yksin riitä. Jos todella halutaan parantaa myös vaikeammin vammaisten itsemääräämisen toteutumista, on yhteiskunnan myös panostettava enemmän resursseihin, esimerkiksi henkilöstömääriin ja yksilöllisempiin asumismuotoihin.

Kaikki edellä oleva kiteytyy mielestäni tässä Heikki Seppälän tekstissä:

"Mikä painoarvo annetaan hoivan ja huolenpidon oletetuille tarpeille ja mikä taas tarpeelle ja oikeudelle kehittyä omaksi itsekseen ja määrätä siitä mitä itselle tapahtuu? Kaikki ratkaisut sisältävät ristiriidan. Annetaanko mahdollisuus epäonnistua ja missä on raja turvallisuudella ja itsemääräämisoikeuden kunnioittamisella?" (Heikki Seppälä, 2010, 185.)

PARADIGMAN MUUTOS

Ilkka Jokinen, Vaalijalan kuntayhtymän johtaja

Sanakirja kertoo, että paradigma on laajasti käytössä oleva, oikeana pidetty yleisesti hyväksytty ja auktoriteetin asemassa oleva teoria tai viitekehys ja sen mukainen toimintatapa. Paradigman muutos tarkoittaa, että muutetaan oikeana pidettyä yleisesti hyväksyttyä toimintatapaa. Sosiaalipolitiikassa paradigman muutos on muodostunut lähes iskulauseeksi kuvaamaan merkittävää ja pysyvää ajattelutavan muutosta. Tästä hyvä esimerkki on KEHAS-ohjelma eli kehitysvammaisten asumisohjelma. Ohjelman toteuttamisaikana vuosina 2010–2015 on saatu aikaan paljon uusia asuntoja ympäri Suomea ja niiden oheen muita, yhtä tarpeellisia palveluja. Valtiovalta on panostanut asuntoihin ohjelmakaudella satoja miljoonia Valtion asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukseen (ARA) ja Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) kautta. Pääteema on ollut kehitysvammaisten laitosasumisen purkaminen, mutta asuntoja ovat saaneet enemmän lapsuuden kodeistaan muuttavat nuoret, joiden määrä on moninkertainen laitosasukkaisiin verrattuna.

Ajatukseni on kuitenkin kertoa paradigman muutoksesta, jota Saksassa tavoitellaan, mutta Suomessa ei. Se on kuitenkin ajatusmallina mielenkiintoinen. Kysymys on yleisestä ajattelusta koskien avun ja tuen tuottamista sitä tarvitsevalle ihmiselle. Suomessa toiminnan lähtökohta on palvelulaeissa kuten kehitysvammalaki, vammaispalvelulaki ja vanhuspalvelulaki ja tietysti puitelaki sosiaalihuoltolaki. Meille on tärkeää, että laeissa määritellään palvelut ja osoitetaan millä perusteilla niihin on kansalaisella oikeus ja onko oikeus subjektiivinen eli ehdoton. Vallitseva teorian-

me on, että hyvä lainsäädäntö takaa riittävät ja yhdenvertaiset palvelut kansalaisille. Palvelujen tuottamistapoihin eli rakenteisiin on oma juridiikkansa, jossa viimeksi sote-uudistuksen avulla pyrittiin paradigman muutokseen siinä kuitenkin vielä onnistumatta. Edellä kuvattu toimintatapa rahoitetaan pääasiassa verovarilla. Kutsumme sitä pohjoismaiseksi hyvinvointivaltioksi ryödytettynä EU:n direktiiveillä.

Käsittääkseni Saksassa asetelma sosiaalipalvelujen tuottamisessa on ollut samansuuntainen, juridiikka edellä palveluja tuottamaan. Siellä on herätty samoihin rahoituskysymyksiin kuin Suomessa. Hyvinvointivaltion rahoittamisessa on tulossa vaikeuksia siitä huolimatta, että Saksa on taloudellisesti vahvempi kuin Suomi. Tästä havainnosta on herännyt tarve pohtia paradigman muutosta sosiaalipalvelujen tuottamisessa. Avun ja tuen tarvitsijoiden joukko on suuri, heterogeeninen ja kasvava. Siihen kuuluvat vanhukset, vammaiset ja eri tavalla syrjäytymisen vaarassa olevat ihmiset. On olemassa riski, että kasvavien palvelutarpeiden rahoitus verovaroin ei tulevaisuudessa enää onnistu Saksassa.

Saksalainen paradigman muutos on hyvinvointivaltion toimintamallin kääntäminen toisin päin. Lähdetään liikkeelle yksilön omasta toimintakyvystä ja sen vahvistamisesta, kartoite-

taan miten lähiympäristö, perhe ja naapurusto, voisivat tukea. Selvitetään miten kolmannen sektorin toimijat voivat tukea järjestää. Vasta viimeksi turvaudutaan palvelujen järjestämisen suoraan julkisin varoin. Saksassakaan ei ole "valmista" kansalaisyhteiskuntaa, jossa vapaaehtoistyön perinne olisi valmiina vaan toimintamallin vieminen käytäntöön vaatii myös rakenteellista työtä ja asenteisiin vaikuttamista. Tarvitaan aikaa, jotta uusi paradigma voisi toimia käytännössä. Saksassa ollaan kuitenkin ajoissa liikkeellä, kun vielä olemassa oleva toimintamalli on voimissaan.

Suomessa edellä kuvattu ajattelu onnistuu vain tällaisissa kirjoituksissa. Palvelulakeja kehitetään niin kuin ennenkin ja palvelujärjestelmän juridisia aukkoja pyritään tukkimaan. Toisaalla keskustellaan kyllä kestävyysvajeesta ja nähdään ratkaisuksi palvelurakenteiden muuttamisen ja sitä kautta tehokkuuden nostamisen. Ajatuksena on se, että näin taitettaisiin kustannusten kasvua palvelujen tarvitsijoiden määrän kasvaessa. Hyvinvointiyhteiskunta pyörisi tulevaisuudessa edelleen julkisesti rahoitettuna palveluina, mutta tehokkaammin kuin tähän mennessä.

Saksalaisessa uudessa paradigmassa on heikkoutensa. Yksilön voimavarat yliarvioidaan, uusi yhteisöllisyys voi jäädä syntymättä ja kolmas sektori ei kykene vastaamaan kysyntään. Julkinen valta on kuitenkin takaajana, joten takaiskut eivät pitäisi romuttaa hyvinvointiyhteiskuntaa. Ajattelussa on joitain yhtymäkohtia brittiläiseen "Big Society" ideologiaan, jota si-

"Hyvä lainsäädäntö takaa riittävät ja yhdenvertaiset palvelut kansalaisille."

käläinen konservatiivi-liberaali hallitus on ajanut vuoden 2010 vaaleista alkaen. Sitä ei ole kaikissa piireissä pidetty hyvinvointivaltion puolustuksena vaan tapana ajaa se alas. Brittiläisessä yhteiskunnassa vapaaehtoistyön juuret ovat syvällä ja toiminta laajaa, uusi ideologia ulosmittaa siitä ehkä enemmän kuin on mahdollista ja julkinen rahoitus vetäytyy pois palvelujen tuottamisesta.

Suomessa näemme asiat toisin kuin Saksassa ja Englannissa, koska olemme rakentaneet pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan. Tällä hetkellä se on rahoituskriisissä. Ratkaisua haemme rakenteista ja palvelumuotojen muutoksesta. Tilannekuvat ja kriisitietoisuus ovat julkisesta keskustelusta tuttuja sanoja ja palvelujen hallittua keventämisestä tehdään mm. van-

husten palveluissa. Yhteisöllisyyden aika yhteiskunnassamme on takana ja näyttää siltä, että yksilökeskeisyys on johtava teema kaikessa mitä teemme. Seuraavat vuodet näyttävät, mikä on Suomen paradigman muutos sosiaalipalveluissa.

Käsitykseni saksalaisesta paradigmasta syntyi käydessäni syyskuussa 2014 Hampurissa. Vierailun isäntä oli Evangelische Stiftung Alsterdorf, joka on kirkon piirissä syntynyt säätiö, jonka projekteissa paradigman toteuttamista testataan Hampurissa. Kaupunki rahoittaa projekteja. Jos olen saksalaisen ajattelun väärin käsittänyt, kannan siitä nöyrästi vastuun.

SUJUUVAT PALVELUT, TÄYSIVALTAINEN ELÄMÄ

Maarit Mykkänen, projektipäällikkö ja Virpi Puikkonen projektiohjaaja
Tuetusti päätöksentekoon-projekti, SAVAS

Päämiehet, läheiset ja vammaisalan ammattilaiset kokoon-
tuivat 29.10.2014 Kuopioon Sujuvat palvelut – täysivaltainen
elämä - seminaariin. Seminaarin järjestäjinä toimivat Savon
Vammaisasuntosäätiön työntekijät ja päämiehet sekä Tapa-
ja Tuetusti päätöksentekoon-projektien työntekijät.

Seminaarissa juhlittiin Savon Vammaisasuntosäätiötä, joka
on järjestänyt asumis- ja päivätoimintapalveluja jo 25 vuotta.
Seminaari oli samalla Tapa-projektin väliseminaari ja Tuetus-
ti päätöksentekoon-projektin loppuseminaari.

Seminaarin puhujina olivat kokemuspuhujat, eli kehitysvam-
maiset ihmiset, vammaisalan asiantuntijat ja projektien työn-
tekijät. Pääpuhujina kuultiin Sirkka Sivulaa, joka kertoi uudes-
ta valmisteilla olevasta itsemääräämisoikeuslainsäädännöstä
ja Susanna Hintsalaa, jonka aiheena oli vammaislainsäädän-
nön uudistaminen.

Päivän puheenjohtajaparina toimi säätiön palvelujohtaja Sari
Kokkonen ja Soile Paukkonen Puijonsarven palvelukodis-
ta. Osallistujat antoivat erityisesti hyvää palautetta Soilelle

puheenjohtajana toimimisesta sekä kommenttipuheenvuo-
rossa esiintyneelle Me Itse ry:n Heikki Suvilehdolle mielen-
kiintoisista välikysymyksistään. Päämiesten mukana olo ja
osallistuminen seminaariin näkyivät koko päivän ajan. Ovi-
ja narikkamiehinä toimineet Louhumäen ja Savolanniemen
palvelukotien päämiehet toivottivat seminaarivieraat tervet-
ulleiksi jo aulassa.

Päivä sai paljon hyvää palautetta. Jokainen esiintyjä oli asian-
tuntija omassa aiheessaan. Päämiesten, läheisten ja vam-
maisalan työntekijöiden tapaaminen, keskustelut ja yhdes-
säolo olivat päivän parasta antia. Seminaarin järjestäjinä
haluamme kiittää vielä kaikkia osallistujia mahtavasta päi-
västä. Yhteistyössä on voimaa!

*”Ihminen on se mikä luonnostaan on,
jokainen meist’ on täysin korvaamaton.
Siis mieti tekojasi, muista vastuusi.
Huomaat et kaveri seisoo rinnallasi.”*

– Wärijäämö, kehitysvammaisten toimintakeskus –

SOILE ESIINTYJÄNÄ ESTRADILLA

”Kehuiivat, että hienosti meni”

Sari (Kokkonen, säätiön palvelujohtaja) kysyi minua semi-
naarin puheenjohtajaksi. Mielelläni minä otan tuommoiset
tehtävät vastaan, jos niitä on tarjolla. Etukäteen mietin, että
mitähän ihmiset ajattelevat minusta. Olenko minä suosittu
vai mikä siinä on. Minusta on videoita Savaksen nettisivuil-
la ja YouTubessa. Ja nyt minua pyydettiin tähän tehtävään.
Minusta oli hyvä päästä seminaariin esittelemään asioita.
Vähän niin kuin eduskuntatalolla olisin.

Toivoin, että saisin omat kommenttini kuulumaan seminaa-
rissa. Valmistauduin esiintymiseen harjoittelemalla spiikit etu-
käteen. Kävin myös tutustumassa valtuustosaliiin. Siellä tes-
tasin mikrofoneja. Ne eivät meinanneet toimineet kunnolla.
Esiintymispäivän aamuna mietin, että mitenhän tehtävästä
selviydyin.

Hyvinhän se loppujen lopuksi meni. Ei naurattanut eikä
itkettänyt turhia. Puheenjohtajana sain istua puhujan paikal-
la ja kertoa päivän kulusta. Hauskinta oli, kun muut istuivat
nähtiä ja kuuntelivat minun puhetta. Hankalaa oli se, kun vie-
raat tulivat eri tahtia eikä ohjelma meinannut alkaa ajallaan.

Seminaariin osallistuminen oli kivaa. Sain työstäni riittävän
palkan ja se teki hyvän mielen. Rahalla ostin vaatteita ja cd-
levyjä, pikkusen karkkiakin. On mukava saada palkkaa, mut-
ta ei niistä seminaareista aina tarvitse olla rahallista korva-
usta. Pääasia minusta on se, että työ tulee tehtyä hyvin ja
vieraat viihtyvät. Sitä minä vaan ihmettelen, että mistä se
säätiö maksaa. – Onko säätiöllä pankki? Tästä keskustelen
ohjaajien kanssa.

Tykkäsin seminaarista kovasti. Niitä voisi olla useamminkin.
Jälkikäteen jäi mukavat fiilikset, sainhan hyvää palautetta.
Kehuiivat, että hienosti meni. Juttu ja naurukin luistivat, ja
hyvät oli tarjottavat.

Itsemääräämisoikeus tarkoittaa sitä, että jokaisella ihmisellä on oikeus tehdä omaa elämää
koskevia valintoja ja päätöksiä. Itsemääräämisoikeutta on myös se, ettei kukaan saa rajoittaa
sinun vapaata liikkumista kodissasi tai yhteydenpitoasi läheisiisi. Itsemääräämisoikeuslailla
halutaan varmistaa, että sinun itsemääräämisoikeus toteutuu.

Vammaislainsäädännössä kerrotaan millaisia palveluita vammaisille ihmisille täytyy järjestää.
Palveluiden järjestämisessä täytyy ottaa huomioon jokaisen vammaisen ihmisen omat toiveet ja
tarpeet palveluille. Uudessa laissa vammaispalveluita on kehitetty entistä paremmiksi.

Savas-Rock toteutui suurempana ja parempana kuin koskaan

– Tapahtuman yleisötavoite ylittyi kirkkaasti, kävijöitä oli noin 550

Janne Väliheikki, ohjaaja, SAVAS
kuvat: Heikki Sarkala

Järjestyksessään jo neljäs Savas-Rock järjestettiin 24.4.2015 lisallessa Savon Vammaisasuntosäätiön lisalmen ja Kiuruveden kulttuuri- ja vapaa-ajantyöryhmän toimesta. Tapahtumassa esiintyivät Yö, Laura Voutilainen ja Rutakko All*Stars. Koko tapahtuma käännettiin myös viittomakielelle.

Tapahtumajärjestelyt aloitettiin jo puolitoista vuotta aikaisemmin

Savas-Rock ei tavoittele voittoa, vaan tapahtuman tähtäimessä on nollatulot. Tapahtuman budjetin kattamiseksi tarvittiin lipputulot lisäksi myös muuta rahoitusta, joten valmistelujen alkuvaiheessa työryhmä keskittyi varainhankintaan. Rahoitusta saatiin Savaksen kulttuuribudjetista, erilaisilta rahastoilta ja savolaisilta yrityksiltä.

Savas-Rockin tavoitteena on kaataa raja-aitoja erityisryhmien ja ns. normaaliyhteisön väliltä sekä rakentaa kehitysvammaisille ja autismin kirjon henkilöille soveltuva tapahtumaympäristö. Erityiseksi tavoitteeksi vuoden 2015 Savas-Rockiin nostettiin tapahtuman laajentaminen myös valtaväestölle. Tammikuussa Savas-Rock ilmoitettiin Yle:n lanseeraamaan #kohtaamut-kampanjaan ja lipunmyyntiin saatiin kumppaniksi K-Citymarket lisalmi.

Tänä vuonna mukaan valittiin nimekkäitä esiintyjä: suomirockin klassikkoyhtye Yö sekä monipuolinen artisti Laura Voutilainen. Lisäksi mukaan pyydettiin yläsavolainen Rutakko All*Stars. Yhtye on esiintynyt tapahtumassa ennenkin, ja palautte aiemmista Savas-Rockeista ollut positiivista.

Tapahtumapaikaksi valikoitui jälleen Olvi-halli. Se on pohjaratkaisultaan, sijainniltaan ja kooltaan sopiva Savas-Rockin tarpeita ajatellen. Tilat ovat selkeät ja esteettömät, joten niiden strukturointi onnistuu hyvin. Erityisryhmät huomioitiin tapahtumajärjestelyissä mm. valmistamalla kuvia tilojen strukturointiin, tekemällä hinnastot kuvallisina, järjestämällä pyörätuolialue lavan vasempaan reunaan, varaamalla hiljainen alue rauhoittumista varten sekä perehdyttämällä ravintolahenkilöstöä, järjestysvalvojia ja ensiapuryhmää erilaisten kommunikointimenetelmien käyttöön.

Tapahtuman markkinointikanavana käytettiin pääasiassa säätiön nettisivuja sekä sosiaalista mediaa. Tapahtuman Facebook-sivulle kertyi tykkääjiä lähes 700. Lisalmen keskustassa oli ennakoon tapahtuman ikkunamainos ja lehdistötiedotteita julkaistiin pitkin kevättä. Tapahtumaviikolla järjestettyyn lehdistötilaisuuteen ja itse tapahtumaan osallistui hyvä määrä median edustajia. Näkyvyyttä saatiin Savon Sanomissa ja lisalmen Sanomissa sekä Ylen alueuutisissa. Radioaalloilla Savas-Rockista kertoivat Ylen paikallisradiot ja Radio Sandels.

"Bailataan niin pitkään kuin nuppi kestää"

Tapahtumapäivänä Marjahaan palvelukodin asukkaat Maarit Uuksunen ja Niina Rytönen olivat vapaaehtoistoiminnassa järjestämässä salia valmiiksi iltaa varten. "Aika raskaita on pöydät, mutta sain julisteen muistoksi", kertoi Niina tunnelmistaan. "Ihan kivaa ja Yö-yhtye on illalla sitten", kommentoi Maarit.

Kun ovet Savas-Rockiin klo 18 avautuivat, pääsivät oven takana odotelleet ihmiset

räntäsateesta lämpimään. Sali täyttyi nopeasti. Ensimmäiset tanssijat valtasivat lattiaa heti saatuaan takit narikkaan.

Kirkonsalmen palvelukodin asukas Ulla Hyvönen antoi haastattelun Yle:n toimittajille hieman ennen ensimmäistä esiintyjää: "Aion olla paikalla loppuun asti. Bailataan niin pitkään kuin nuppi kestää!"

Illan ensimmäisen esiintyjän, Rutakko All*Stars -yhtyeen cover-biisit lämmittivät yleisön mukavasti. Pääesiintyjät Laura Voutilainen ja Yö nostivat tunnelman kattoon. Yleisö eläytyi, tanssi ja lauloi mukana. Väliajalla monet kävivät syömässä tai hengähtämässä hiljaisella alueella. Erillinen rauhoittumisalue koettiin toimivaksi ratkaisuksi.

"Se aito ilo ja riemu minkä täällä kokee, on sydäntä sykähdyttävää."

Yön laulaja Olli Lindholm kommentoi tapahtuman tarpeellisuutta erityisryhmille seuraavasti: "On äärimmäisen tärkeää, että tällaisia tapahtumia järjestetään. Se aito ilo ja riemu minkä täällä kokee, on sydäntä sykähdyttävää."

Savakselle sosiaali- ja terveyspalvelujen laatuohjelman (SHQS) laaduntunnustus

Säätiön laatujärjestelmälle jo kolmanneksi kolmivuotiskaudeksi myönnetty laaduntunnustus (nro 74/2014) kattaa koko organisaation.

Organisaation vahvuuksina auditoijaryhmä totesi mm. seuraavat erityismaininnat:

- Vahva arvopohja on kaiken toiminnan perusta.
- Laadunhallinta on systemaattista.
- Asiakkaiden päämiehisyyden, osallistuminen ja päätöksen tekeminen nähtävissä läpi organisaation.
- Henkilöstön terve ammattilaispeys, sitoutuminen ja joustavuus.
- Valtakunnallinen vaikuttamistoiminta.

Laatujärjestelmä ja laatupolitiikka

Savon Vammaisasuntosäätiössä on työskennelty järjestelmällisesti toiminnan laadunhallinnan kehittämiseksi vuodesta 2000 alkaen. Säätiön kaikissa yksiköissä on toiminnan vuotuisen suunnitteluun ja arviointiin liitetty järjestelmällinen laatuhyönteily. Vuonna 2007 toiminnan itsearviointiin otettiin käyttöön SHQS-laatujärjestelmän mukainen arviointikriteeristö.

Savaksen toiminnan arvopohjana on sitä ohjaava keskeinen lainsäädäntö (kehitysvammalaki, vammaispalvelulaki, sosiaalihuoltolaki, laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta ja sosiaalihuollon asiakaslaki) sekä säätiön laatupolitiikka. Säätiön kaiken toiminnan perustana on avoimuus, asiakaslähtöisyys, vahva näkemys asiakkaan oikeudesta yhteiskunnan täysivaltaiseen ja arvokkaaseen jäsenyyteen sekä hänen omien voimavarojensa hyödyntäminen ja siihen liittyvä vastuu omasta elämästään. Henkilön yksilölliset ja erilaiset tarpeet ja mahdollisuudet sekä näitä tukeva yhteisöllisyys ohjaavat perusarvojen ohella palvelukodeissa ja toimintakeskuksissa tehtävää työtä ja sen tavoitteita.

Savon Vammaisasuntosäätiön laaduntunnustuksen vastaanottivat palveluyksiköiden johtaja Minna Heinström, palvelujohtaja Sari Kokkonen, ohjaaja Minna Lyytikäinen ja talouspäälikkö Sanna Hartikainen.

Savas-teosta palkittiin säätiön Kehittämisyksikkö

Savon Vammaisasuntosäätiö (SAVAS) palkitsee ”Vuoden Savas-teosta” kuluneen vuoden aikana asiakkaiden hyvän elämän toteutumista, osallisuuden ja päämiehisyyden toteutumista erityisen hyvin omalla toiminnallaan vahvistaneen työntekijän tai työntekijäryhmän.

Vuoden 2014 Savas-teosta palkittu säätiön Kehittämisyksikkö on poikkeuksellisen laajalla ja aktiivisella verkostoyhteistyöllä lisännyt säätiön tunnettavuutta kehitysvammaisten ja muiden erityisryhmien palvelujen kehittäjänä ja osaajana.

Kehittämisyksikön eri hankkeissa kehitetään tiiviissä yhteistyössä säätiön ja muiden toimijoiden kanssa asiakkaiden hyvää elämää, osallisuutta ja päämiehisyyttä vahvistavaa korkealaatuista ja innovatiivista materiaalia vammaisten henkilöiden, läheisten ja ammattilaisten käyttöön. Sisältöjen tuottamiseen ja arviointiin on otettu mukaan myös kehitysvammaiset henkilöt.

Säätiön kehittämisyksikön hankkeiden tuloksia on juurrutettu ansiokkaasti palvelujärjestelmään erilaisten tapahtumien ja seminaarien kautta sekä levittämällä tuotoksia aktiivisesti eri verkostoihin ja sidosryhmiin ympäri Suomea. Kehitysvammat liitto sekä Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL ovat myös otaneet osan tuotoksista valtakunnalliseen levitykseen omiin sähköisiin kanaviinsa.

Kehittämisyksikön hankkeiden tuotoksia löytyy Savon Vammaisasuntosäätiön materiaalipankista internetsivuilta: www.savas.fi

Säätiön kulttuuri- ja vapaa-ajan työryhmien toimintaa:

Etelä-Savon pajapäivillä raikuivat afrikan rytmit

Etelä-Savon kulttuuri- ja vapaa-ajan työryhmä tarjosi palvelukotien asukkaalle ”matkan Afrikkaan” yhteistyössä Mikkelin monikulttuurikeskus Mimosan ja Pelastusarmeijan kanssa. Heinäkuussa kokoonnuttiin pajapäiville Pihkapuiston toimintakeskuksen tiloihin. Siellä valmistettiin afrikkalaisia kitarasoittimia peltipurkeista, pajukepeistä ja kitarankielistä Gaabriel Ebahin opastuksella. Pian palvelukodin käytävillä raikuivat Afrikan rytmit.

Pajapäivän aikana opeteltiin myös perinteisten afrikkalaisten paperikoristeiden valmistusta sekä ghanalaisien huivipäähi- neiden sitomista. Nopeimmat ehditvät lisäksi tekemään rum- puja, sadekeppejä ja maalauksia. Nasra Noah ja Lilly Edward Monikulttuurikeskus Mimosasta loihtivat osallistujille upeita lettikampauksia. Hamid Al-Sammarräe kuvasi pajapäivistä dokumenttielokuvan. Kaikki päivään osallistuneet toimintayk- siköt saivat elokuvasta kopion.

Lokakuussa kokoonnuttiin viettämään Afrikka-juhlaa Mikkelin Sotkulle. Mukana olivat Pihkapuiston, Oksakujan, Lehtolan, Savisillan, Saulinpuiston ja Rahkapuiston palvelukotien sekä Anttolan ryhmäkodin asukkaat. Juhlassa lähes 140 osallistu- jaa nautti Pape Cissen ja hänen rumpuryhmänsä senegalilai- sista rytmeistä sekä Gaabrielin apujoukkojensa kanssa val- mistamista paistetuista banaaneista ja somalialaisesta teestä.

Kuopiossa tanssittiin ja soitettiin, askarrettiin ja urheiltiin

Kuopion kulttuuri- ja vapaa-ajan työryhmän järjestämä kevät- kauden ohjelma oli tanssipainotteinen. Särkiniemen toimin- takeskuksella toteutettiin luovan tanssin tanssikurssi yhteis- työssä Itäisen tanssin aluekeskuksen kanssa. Kolmepäiväisen tanssikurssin opettajana toimi australialainen integroidun tanssin asiantuntija ja Dance Integrad Australian luova joh- taja Philip Channells. Ikimuistoisella kurssilla koettiin todella kaunista liikettä, tanssia ja syviä tunteita.

Lisäksi keväällä vietettiin afrikkalaisen kulttuurin ja musiikin päivää tanssien ja soittaen sekä vappujuhla, jonka ohjelmas- sa oli asukkaiden ja ohjaajien yhteinen kevätmuotinäytös.

Vuoden mittaan järjestettiin kuopiolaisille kehitysvammaisil- le keilafestarit, esiteltiin taidetöitä Savaksen juhlaseminaaris- sa ja pidettiin leikkimieliset olympialaiset Kuopion yksiköiden kesken. Loppuvuodesta työskenneltiin jouluisen askarte- lujen parissa ja järjestettiin jouluihin toimintapäivä. Joulun- aikaa juhlistettiin perinteisesti kokoontumalla yhteiseen ad- venttikirkkoon.

TULOSSA KESÄLLÄ 2016
KOKO KUOPION VALTAAVA

Kulttuuri- tapahtuma!

Kehitysvammaisten valtakunnallisilla kulttuuripäivillä kulttuuri ja taide näkyvä kaikkialla ja kaikille. Kaksipäiväisen tapahtuman aikana jokainen voi osallistua toimintaan sekä tekijänä, katselijana, kuuntelijana että aistijana.

Haluaisitko sinä tai harrasteryhmäsi
esiintyäksi tapahtumaan?
Oletko tehnyt taidetta,
jota voitaisiin esitellä tapahtumassa?

Ota yhteyttä Kirsi Ruutalaan
sähköpostitse kirsi.ruutala@savas.fi
tai puhelimitse 040 059 3514.

PALVELUKODIT JA TOIMINTAKESKUKSET

IISALMI

Kirkonsalmen palvelukoti

Pappilantie 6
74120 IISALMI
puh. 017 266 3260
e-mail: kirkonsalmi@savas.fi

Kirkonsalmen autismiyksikkö ja toimintakeskus

Pappilantie 8
74120 IISALMI
puh. 017 266 3261
e-mail: kirkonsalmiaut@savas.fi

Marjahaan palvelukoti

Marjahaankierro 69
74130 IISALMI
puh. 017 266 3265
e-mail: marjahaka@savas.fi

Sorsapuiston palvelukoti

Tiirankatu 8
74120 IISALMI
puh. 017 266 3263
e-mail: sorsapuisto@savas.fi

KERIMÄKI

Lemmenmäen palvelukoti

Lemmenmäentie 5 A
58200 KERIMÄKI
puh. 040 728 4301
e-mail: lemменmaki@savas.fi

KIURUVESI

Kallion palvelukoti

Kallionkuja 2
74700 KIURUVESI
puh. 017 758 130
e-mail: kallio@savas.fi

KUOPIO

Louhumäen palvelukoti

Kuoppamäentie 1
70820 KUOPIO
puh. 017 266 3230
e-mail: louhumakipk@savas.fi

Louhumäen toimintakeskus

Kuoppamäentie 1
70820 KUOPIO
puh. 017 266 3232
e-mail: louhumakitk@savas.fi

Puijonsarven palvelukoti

Puijonsarventie 34
70260 KUOPIO
puh. 017 266 3220
e-mail: puijonsarvi@savas.fi

Savolanniemen palvelukoti

Auringonkierto 6
70820 KUOPIO
puh. 017 266 3234
e-mail: savolanniemi@savas.fi

Särkiniemen palvelukoti

Sammallahdentie 24
70700 KUOPIO
puh. 017 266 3225
e-mail: sarkiniemiipk@savas.fi

Särkiniemen toimintakeskus

Sammallahdentie 24
70700 KUOPIO
puh. 017 266 3227
e-mail: sarkiniemitk@savas.fi

MIKKELI

Anttolan ryhmäkoti

Taipaleentie 21
52100 ANTTOLA
puh. 015 321 8890
e-mail: anttolark@savas.fi

Katajamäen toimintakeskus

Juvantie 12
50170 MIKKELI
puh. 015 321 8860
e-mail: katajamaki@savas.fi

Oksakuja palvelukoti

Oksakuja 1
50120 MIKKELI
puh. 015 321 8850
puh. 015 321 8852
e-mail: oksakuja@savas.fi

Pihkapuiston palvelukoti

Oksakuja 2
50120 MIKKELI
puh. 015 321 8830
e-mail: pihkapuistopk@savas.fi

Pihkapuiston toimintakeskus

Oksakuja 2
50120 MIKKELI
puh. 015 321 8840
e-mail: pihkapuistotk@savas.fi

Saulinpuiston palvelukoti

Maahisentaival 7
50970 MIKKELI
puh. 015 321 8820
e-mail: saulinpuisto@savas.fi

Savisillan palvelukoti

Maahisentaival 9
50970 MIKKELI
puh. 015 321 8810
e-mail: savisilta@savas.fi

MÄNTYHARJU

Lehtolan palvelukoti

Sahalahdentie 18-20
52700 MÄNTYHARJU
puh. 015 321 8870
e-mail: lehtola@savas.fi

PIEKSÄMÄKI

Rahkapuiston palvelukoti ja toimintakeskus

Sivukatu 2
76120 PIEKSÄMÄKI
puh. 015 321 8880
e-mail: rahkapuisto@savas.fi

VARKAUS

Kuparisepän palvelukoti

Kuparisepäntie 2
78870 VARKAUS
puh. 017 266 3240
e-mail: kupariseppa@savas.fi

Tapionkoti

(Mielenterveyskuntoutuksen palvelukoti)
Tapionkatu 3
78850 Varkaus
puh. 017 266 3250
e-mail: tapionkoti@savas.fi

TUKIASUNTOJEN HANKINTA

Jouko Hämläinen
puh. 040 076 2010
e-mail: jouko.hamalainen@savas.fi

KEHITTÄMISYKSIKKÖ JA PROJEKTIT

KEHITTÄMISYKSIKKÖ

Vuorikatu 26 A, 2. krs
70100 KUOPIO
puh. 040 509 3514

TYÖELÄMÄN PÄÄMIESTYÖ -PROJEKTI 2011-2015

Lampolahdenkatu 2-4
76100 PIEKSÄMÄKI
puh. 044 745 9900

TEPA-PROJEKTI 2012-2016

Vuorikatu 26 A, 2. krs
70100 KUOPIO
puh. 044 036 3507

Savon Vammaisasuntosäätiö

Vuorikatu 26 A, 2. krs
70100 Kuopio
puh. 017 266 3200
www.savas.fi